

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 203/2015
12.05.2016. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судије Бранка Станића, као председника већа, судије Браниславе Апостоловић и судије Гордане Ајншпилер Поповић, као чланова већа, у правној ствари тужилаца: 1) П. А.Д. из У., кога заступа пуномоћник В.Ђ., адвокат из Б.; 2) ГП П. А.Д. Б., кога заступа пуномоћник Г.П., адвокат из Б.; 3) Б. т. Д.О.О. из Р., кога заступа пуномоћник Г.П., адвокат из Б. и 4) Предузеће за путеве Б. А.Д. из Б., кога заступа пуномоћник С.В., адвокат из Б., против туженог Република Србија, коју заступа Државно правобранилаштво из Београда, ради утврђења и исплате дуга, одлучујући о ревизији тужилаца првог и четвртог реда, која је изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж број 10126/13 од 01.10.2014. године, донео је у седници већа која је одржана дана 12.05.2016. године следећу

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосноване ревизије тужилаца П. А.Д. из У. и Предузећа за путеве Б. А.Д. из Б., изјављене против пресуде Привредног апелационог суда Пж број 10126/13 од 01.10.2014. године.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду П бр.3510/2013 од 17.10.2013. године у ставу 1. изреке, усвојен је тужбени захтев и утврђено да тужиоци имају право на накнаду разлике у цени материјала и енергената и свих осталих компонената које утичу на цену грађења, по основу Уговора о грађењу број 401.00.210/2010-01 од 27.04.2010. године, закљученог између тужилаца и туженог за извршене радове и то за период од закључења уговора па до 31.03.2012. године, односно за период од испостављања прве привремене ситуације па закључно са 20-том привременом ситуацијом и то у висини од укупно 1.147.476.263,13 динара. Ставом 2. изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезана тужена Република Србија да на име утврђене разлике у цени исплати тужиоцима укупан износ од 1.147.476.263,13 динара и то: првотужиоцу 679.764.938,40 динара; друготужиоцу износ од 113.026.411,94 динара; трећетужиоцу износ од 182.563.473,30 динара и четвртотужиоцу износ од 172.121.439,49 динара, свима са каматом по Закону о висини стопе затезне камате почев од 31.03.2012. године до исплате, у року од осам дана од пријема преписа пресуде. Ставом 3. изреке констатовано је да је тужба повучена у делу којим су тужиоци тражили да суд обавезе туженог да исплати износ од 195.058.057,02 динара са припадајућом каматом, а ставом 4.

изреке, обавезан је тужени да тужиоцима на име парничних трошкова исплате и то првотужиоцу 6.933.601,25 динара; друготужиоцу износ од 937.023,75 динара; трећетужиоцу износ од 937.023,75 динара и четвртотужиоцу износ од 1.064.381,25 динара, свима у року од осам дана од пријема преписа пресуде.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж број 10126/13 од 01.10.2014. године, преиначена је пресуда Привредног суда у Београду П бр.3510/13 од 17.10.2013. године у ставу 1, 2. и 4. изреке, која је исправљена решењем истог суда од 04.12.2013. године и пресуђено тако што је одбијен тужбени захтев тужилаца којим је тражено да се утврди да имају право на накнаду разлике у цени материјала и енергената и осталих компонената које утичу на цену грађења по Уговору о грађењу број 401.00.210/2010-01 од 27.04.2010. године, закљученог између тужилаца и туженог и К.С. за извршене радове за период од закључења уговора до 31.03.2012. године, односно за период од испостављања прве привремене ситуације закључно са 20-том привременом ситуацијом у висини од 1.147.476.263,13 динара. Одбијен је као преурањен тужбени захтев тужилаца којим је тражено да се обавезе тужени да на име утврђене разлике у цени исплати тужиоцима износ од 1.147.476.263,13 динара и то првотужиоцу П. А.Д. У. 679.764.938,40 динара; друготужиоцу Б.т. Д.О.О. Р. износ од од 113.026.411,94 динара; трећетужиоцу ГП П. износ од 182.563.473,30 динара и четвртотужиоцу ПЗП Б. А.Д. у реструктурирању 172.121.439,40 динара, све то са законском затезном каматом од 31.03.2012. године до исплате. Обавезани су тужиоци да туженом надокнаде трошкове парничног поступка и то првотужилац износ од 595.584,15 динара, друготужилац 99.029,44 динара, трећетужилац 159.955,16 динара и четвртотужилац 150.806,25 динара, а све у року од осам дана од дана пријема пресуде.

Против пресуде Привредног апелационог суда Пж број 10126/13 од 01.10.2014. године, тужиоци првог и четвртог реда су изјавили ревизије, због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Тужени је одговорио на ревизију тужилаца, оспорио наводе из ревизије, и предложио Врховном касационом суду да исту одбије као неосновану.

Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужилаца првог и четвртог реда дозвољена на основу одредбе члана 403. став 2 Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр.72/11 и 55/2014), па је исту испитао у складу са одредбом члана 408. овог закона и утврдио да ревизија тужилаца првог и четвртог реда, није основана.

У поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, нити битне повреде из става 1. овог члана на коју се ревиденти неосновано позивају. Привредни апелациони суд у поступку по жалби правилно је применио одредбе Закона о парничном поступку, испитујући побијану одлуку у делу у коме се она жалбом оспорава, оценом релевантних жалбених навода и уз давање разлога за доношење побијане одлуке. Наводи ревидента П. А.Д. из У. да је у поступку учињена и битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку,

су без утицаја на одлуку, са разлога што ова битна повреда чак и да је учињена, није предвиђена као ревизијски разлог у одредби члана 407. Закона о парничном поступку.

Према утврђеном чињеничном стању, између туженог као наручиоца, Предузећа К. ... Д.О.О. из Б. и Јавног предузећа П.С. као крајњег корисника с једне стране, и извођача радова које чини група понуђача, а у спору тужилаца, закључен је Уговор о грађењу 27.04.2010. године којим је предвиђено извођење радова на изградњи леве траке аутопута Е-75 од граничног прелаза Хоргош до Новог Сада и на деоницама КМ 1+125 до КМ 28+000 и од КМ 38+000 до КМ 98+000 и деонице ГП Келебија до петље Суботица и од КМ 1+320 до КМ 23+619. Уговорена је вредност радова од 9.971.000.000,00 динара и уговором је предвиђено да ће стварна вредност радова бити утврђена на основу стварно изведених количине радова, али да стварна вредност радова са вишковима накнадним и непредвиђеним радовима и евентуално другим износима не може бити већа од уговорене вредности радова, без закључивања посебног анекса уговора. Уговором је предвиђено да су извођачи дужни да радове изведу у року од 270 календарских дана рачунајући од датума увођења у посао и да ће уговорени рок бити продужен само када уговорне стране о томе сачине анекс. Анексом 4. уговора о грађењу од 27.01.2011. године продужен је уговорени рок за извођење радова за деоницу која почиње од граничног прелаза Хоргош до 20.07.2011. године, а за деоницу граничног прелаза Келебија до 10.10.2011. године. Туженом је упућено обавештење о промењеним околностима у којима је истакнут захтев тужилаца као извођача радова за измену уговорених јединичних цена, те је повећана цена радова за 1.585.886.353,06 динара, са позивом на пораст цена материјала. Предмет тужбеног захтева у овој парници је утврђење потраживања накнаде разлике у цени материјала и енергената и осталих компонената које утичу на цену грађења у износу од 1.147.476.263,34 динара, па је тражено да тужени ову разлику исплати тужиоцима у појединачно опредељеним износима за сваког тужиоца.

Првостепеном пресудом усвојен је тужбени захтев тужилаца и утврђено да им припада право на накнаду разлике у цени материјала и енергената и осталих компонената, те је обавезана тужена Република, да им на име утврђене разлике цене исплати укупан износ од 1.147.476.263,13 динара, и наведено је колико од овог износа припада сваком тужиоцу посебно, све то са законском затезном каматом од 31.03.2012. године па до исплате.

Другостепени суд је закључио да је погрешан материјално правни закључак првостепеног суда да је основан тужбени захтев тужилаца, јер у ситуацији кад радови по закљученом уговору нису окончани и уговор није реализован, нису испуњени услови за утврђивање висине потраживања на име разлике у цени нити постављање захтева за плаћање разлике у цени у смислу члана 636. и 637. Закона о облигационим односима. Са наведених разлога преиначена је првостепена одлука, тако што је одбијен тужбени захтев тужилаца за утврђење потраживања, као и захтев за обавезивање туженог на плаћање разлике у цени, обзиром да је тужба са таквим захтевом преураћена.

Врховни касациони суд, налази да је правилно другостепени суд на утврђено чињенично стање применио материјално право када је донео побијану одлуку.

Уговором о грађењу од 27.04.2010. године, чланом 4, странке су се сагласиле да су јединачне цене радова фиксне и да се не могу мењати, те да је искључена примена клизне скале из члана 636. Закона о облигационим односима.

Чланом 637. Закона о облигационим односима је прописано да ако је уговорено да се цена радова неће мењати у случају да се после закључења уговора повећају цене елемената на основу којих је она одређена, извођач може и поред овакве одредбе уговора захтевати измену цене радова ако су се цене елемената повећале у толикој мери да би требало да цена радова буде већа за више од 10 %. Али и у овом случају извођач може захтевати само разлику у цени која прелази 10%, осим ако је до повећања цене елемената дошло после његовог доласка у доцњу.

Дакле, код уговора о грађењу са фиксном ценом, који је и у конкретном случају закључен, извођач је дужан приликом уговарања цене узети у обзир како ће се до рока за завршетак радова, кретати цене елемената од којих зависи цена радова, али ако би и поред тога, због пораста цене елемената на основу којих је одређена цена грађења, цену требало повећати за више од 10 % то представља ванредни догађај чије последице извођач не треба сам да сноси. Извођач ће сносити повећање цене до 10 % од уговорене цене, а наручилац вишак преко тога.

Да би се право на измену цене радова из члана 637. Закона о облигационим односима остварило, потребно је да дође до повећања цене радова и то више од 10 % од уговорене и да су сви радови изведени, односно извршен уговор у роковима који су предвиђени. Суштина одредбе члана 637. Закона о облигационим односима је у томе да извођач има право да обрачуна разлику у цени за период градње у времену од закључења уговора и његовог испуњења, односно до окончања радова. У поступку је утврђено да радови по уговору још увек нису завршени, да уговор није реализован и да окончана ситуација није испостављена, тако да се још увек не може утврдити да ли је цена радова за извршени посао у уговореном року повећана више од 10%. Како радови по уговору још увек нису извршени, то нису ни испуњени услови за утврђење висине потраживања на име разлике у цени нити постављања захтева за плаћање те разлике у смислу одредби члана 636. и 637. Закона о облигационим односима, па је стога правилно Привредни апелациони суд донео побијану одлуку којом је одбио тужбени захтев тужилаца којим су тражили да се утврди да имају право на накнаду разлике у цени материјала и енергената за период од прве привремене ситуације закључно са 20-том привременом ситуацијом и одбио као преурађен захтев да им се исплати утврђена разлика у цени у траженом износу од укупно 1.147.476.263,13 динара.

Неосновани су наводи из ревизије тужилаца првог и четвртог реда, да право на разлику у цени извођачу радова припада и код фазног извођења радова и испостављања привремених ситуација, те да доспелост разлике у цени може настати и код испуњења дела уговора, јер то право не произилази из цитираних одредби Закона о облигационим односима. Стварна вредност радова као и

чињеница да ли је дошло до повећања цене радова више од 10% се може утврдити тек кад се сви радови изведу и не може се по етапама утврђивати, како то сматрају ревиденти, осим ако то није изричито уговором предвиђено. У конкретном случају се не може етапно и по привременим ситуацијама, утврђивати повећање цена радова, зато што се ради о уговору који је закључен након спроведеног поступка јавне набавке и уговором је предвиђено да ће стварна вредност радова бити утврђена на основу стварно изведених радова а да стварна вредност радова не може бити већа од уговорене рачунајући у то и све вишкове радова као и накнадне и непредвиђене радове.

Не могу се прихватити као основани ни наводи из ревизије да је другостепени суд без одржавања расправе, паушално закључио да уговор у целини није испуњен, те да је у току извођење одређених радова и да за такав закључак нема основа нити то произилази из изведених доказа. Према оцени ревизијског суда, није другостепени суд паушално закључио да уговор у целини није испуњен, јер то ни ревиденти нису тврдили током поступка, нити су доставили доказ да је инвеститору испостављена окончана ситуација или захтев да се изведе коначан обрачун радова. Из списка предмета се може закључити да уговорени радови су већим делом извршени, али не и у целини, те стога још увек нису испуњени услови да тужиоци остваре права на разлику у цени уговорених радова, тако да су неосновани наводи из ревизија да је другостепени суд одлуку донео погрешном применом материјалног права, конкретно одредбе члана 636 и 637. Закона о облигационим односима.

Следом изложеног, Врховни касациони суд на основу процесних овлашћења из члана 414. Закона о парничном поступку је одлучио као у изреци пресуде.

**Председник већа-судија
Бранко Станић,с.р.**